

ECONOMICS

ЕКОНОМИЈА БИЗНЕС

Година IX, бр. 101, мај 2006

СПИСАНИЕ ЗА ТЕОРИЈА И ПРАКТИКА

Академик Цветан Грозданов
2005 ГОДИНА БЕШЕ ЕДНА ОД
НАЈПЛОДНИТЕ ВО ДОМЕНОТ НА
НАУКАТА И ВО ДОМЕНОТ НА УМЕТНОСТА II

Иван Штериев

ДЕСЕТ УСПЕШНИ ГОДИНИ ОД ПРВОТО
БЕРЗАНСКО СВОЊЕ, ОСНОВА ЗА УШТЕ
ПОТОЛЕМИ УСПЕСИ ВО ИДНИНА II

М-р Љерка Јот Наумова
КВАНТИФИКАЦИЈА НА РИЗИКОТ
ОД ИНВЕСТИРАЊЕ ВО АКЦИОНЕРСКИ КАПИТАЛ

ЕКОНОМСКИ АСПЕКТИ ВО ПРОГРАМИТЕ НА:
ВМРО-ДПМНЕ, НСДП и ДПА

ISSN 1409-6781

9 771409 678008

МИКРО
БИЗНЕС КРЕДИТ

- ✓ Без хипотека и залог
- ✓ Брза и лесна процедура
- ✓ Најниски месечни рати
- ✓ Без конкретна намена

СТОПАНСКА БАНКА АД - СКОПЈЕ
членка на NBG групацијата

се сметаат: зголемената транспарентност на финансиското работење на котираните компании на Берзата; нагласениот прилив на странски портфолио инвеститори; перманентните прогнози/најави за стратешки преземања на дел од котираните компании; започнатата реформа во пензискиот систем и антиципирањето и позиционирањето на домашните и странските инвеститори во очекување на официјалниот почеток на работа на приватните пензиски фондови; големиот број котираните банки на Берзата во услови на нагласена раздвиженост во банкарскиот сектор; атрактивниот даночен амбиент за функционирање на пазарот; за-

почнатиот процес на интеграција на Република Македонија во Европската Унија и добивањето на статусот земја-кандидат; Беше воведена софтверската апликација SEINET како официјален и единствен начин на доставување на податоци од котираните друштва до Берзата, а се отпочна и со изготвување на Кодексот за корпоративно управување на котираните друштва. Кон крајот на годината се донесе и новиот Закон за хартии од вредност, со кој се изврши натамошно прилагодување на регулативата од областа на хартии од вредност со директивите на ЕУ и принципите на IOSCO.

Во 2005 година Македонската

берза оствари вкупен промет од 8,9 милијарди денари, преку 32.111 реализирани трансакции. Тргувањето се одвиваше преку 15 членки на Берзата.

И за крај, мисија на Македонската берза АД Скопје е да обезбеди ефикасно, транспарентно и сигурно функционирање на организираниот секундарен пазар на хартии од вредност во Република Македонија, преку перманентно настојување на сите инвеститори да им обезбеди влез, односно излез од сите финансиски инструменти со кои се тргува на различните берзански пазари по фер пазарна цена, се со цел да помогне во градењето доверба во македонскиот пазар на хартии од вредност.

М-Р ЗОРАН ТЕМЕЛКОВ

ПРОМЕНЕТЕ ВО СУПЕРВИЗИЈАТА ВО БАНКАРСКАТА ИНДУСТРИЈА ПОД ВЛИЈАНИЕ НА БАЗЕЛ I И БАЗЕЛ II СПОГОДБАТА IV

Рowel (2001) и Mrak (2003) истакнуваат дека рејтингот на земјата значително зависи од отвореноста на пазарот. Намалување на отвореноста на пазарот ќе резултира во намалување на рејтингот, ова понатаму ќе води до зголемување на разликата (spread) која што ја плаќа земјата (за надворешен капитал), последица од сево ова ќе биде понатамошно намалување на отвореноста на пазарот (Tracy and Carey, 1998).

Mrak (2003) додава дека претходно во го произведе таканарешениот ефект "circularity of external credit ratings".

Оваа "circularity" ќе има негативен ефект како што е зголемувањето на трошоците заради тешкотии со кои рејтинг агенциите се соочени за време на собирање на потребни информации (види слика 6).

4.9 IRB Approach

Доколку одреден банка одбере да го имплементира IRB методот за пресметување на ризикот, во тој случај

банката треба да се потпре на сопствена проценка на елементите на ризик при воспоставување на капиталните барања. Елементите на ризик го земаат во предвид проценувањето на PD; LGD; EAD и M² (Lastra, 2004).

Според BCBS (2003) од банките кои што ќе го имплементираат IRB методот се очекува да ја класифицираат книговодствената изложеност на банката во пет категории на средства каде што во основа секоја категорија има

слични ризични карактеристики. Петте категории се: корпоративни, владини, retail, банкарски и основен капитал (BCBS, 2003). Во категоријата на владина изложеност се вклучени сите изложености кои што се препознаени како такви во стандардниот метод.

BCBS (2003) презентира три основни елемента земајќи ги во предвид категориите на средства инкорпорирани во стриктурата на IRB методот, тие се:

Анекс 3

Disclosure requirements: Capital Structure

Qualitative Disclosures	a)	Summary information on the terms and conditions of the main features of all capital instruments, especially in the case of innovative, complex or hybrid capital instruments.
Quantitative Disclosures	b)	The amount of Tier 1 capital, with separate disclosure of: <ul style="list-style-type: none"> • paid-up share capital/common stock; • reserves; • minority interests in the equity of subsidiaries; • innovative instruments; • other capital instruments; • surplus capital from insurance companies; and • good will and other amounts deducted from Tier 1.
	c)	The total amount of Tier 2 and Tier 3 capital
	d)	Deductions from Tier 1 and Tier 2 capital.
	e)	Total eligible capital.

Source: BCBS (2003)

Анекс 4 Disclosure requirements: Capital Adequacy

Qualitative Disclosures	a)	A summary discussion of the bank's approach to assessing the adequacy of its capital to support current and future activities.
Quantitative Disclosures	b)	Capital requirements for credit risk: • Portfolios subject to standardized or simplified standardized approach; • Portfolios subject to the IRB approaches: • Corporate (including SL not subject to supervisory slotting criteria), sovereign and bank; • Residential mortgage; • Qualifying revolving retail; and • Other retail; • Securitisation exposures.
	c)	Capital requirements for equity risk in the IRB approach: • Equity portfolios subject to the market-based approaches; • Equity portfolios subject to simple risk weight method; and • Equities in the banking book under the internal models approach (for banks using IMA for banking book equity exposures). • Equity portfolios subject to PD/LGD
	d)	Capital requirements for market risk: • Standardised approach; and • Internal models approach – Trading book.
	e)	Capital requirements for operational risk: • Basic indicator approach; and • Standardised approach; and • Advanced measurement approach (AMA).
	f)	Total and Tier 1 capital ratio: • For the top consolidated group; and • For significant bank subsidiaries (stand alone or sub-consolidated depending on how the Capital Accord is applied).

Source: BCBS (2003)

• Компоненти на ризик – проценка на факторите за ризик овозможени од банката, со тоа што некои ќе бидат проценка на супервизорите.

• Ризично пондерирана функција – средствата со кои компонентите на ризик се трансформираат во ризични пондери и од таму во капитални барања.

• Минимални барања – минимално ниво на стандарди кои што мора да бидат исполнети, со цел банката да може да користи IRB метод за одредена категорија на средства.

За пресметување на капиталните барања BCBS (2003) презентира една ризично пондерирана функција за трите категории на средства: корпоративни, банковни и владина изложеност.

5. Заклучок

Во кратки црти би можело да се каже дека недостатоците на Базел I стандардите како и бројните банкарски кризи се едни од главните причини за појавување на потребата за модифицирање и креирање на Базел II Стандар-

дите. Додатна причина за развивање на нови стандарди е и потрагата на банките по нови посоефистицирани методи за спарување со различните ризици. Во продолжение, најголемите промени на Базелските стандарди се состојат во начинот на назначување на ризичните пондери заедно со развивањето на нови методи за проценување на ризикот.

Референци:

- Basel Committee on Banking Supervision (1988) International convergence of capital measurement and capital standards. *Bank for International Settlement*, Basle, July 1988
- Basel Committee on Banking Supervision (2001) Working paper on the regulatory treatment of operational risk. *Bank for International Settlement*, Basle, September 2001
- Basel Committee on Banking Supervision (2001) Working paper on IRB treatment of expected losses and the future margin income. *Bank for International Settlement*, Basle, July 2001
- Basel Committee on Banking Supervision (2003) The new Basel capital accord. *Bank for International Settlement*, Basle, Consultative document, April 2003
- Basel Committee on Banking Supervision (2004) Bank failures in mature economies. *Bank for International Settlement*, Basle, Working paper No. 13, April 2004

Basel Committee on Banking Supervision (2005) Studies on the validation of internal rating systems. *Bank for International Settlement*, Basle, Working paper No. 14, February 2005

Basel Committee on Banking Supervision (2005) Compliance and the compliance function in banks. *Bank for International Settlement*, April 2005

Bolt, W. and Tieman, A.F. (2002) When Basel II doesn't work: contingency rules versus fixed requirements. *De Nederlandsche Bank NV Research Department*, Research Memorandum WO No. 681, February 2002

Bonte, R. (1999) Supervisory lessons to be drawn from the Asian crisis. *Bank for International Settlement*, Basle, Working paper No. 2, June 1999

Carey, S. M. and Treacy, F. W. (1998) Credit risk ratings at large US banks. *Federal Reserve Bulletin*, p.897-921, November 1998.

Claessens, S. and Embrechts, G. (2003) Basel II, sovereign ratings and transfer risk external versus internal ratings. *University of Amsterdam*.

Coulombe, D. et al (2000) Association between bank measures of capital: Basle versus GAAP. p.1-27, May 2000

Dionne, G. and Harchaoui, M.T. (2003) Bank's capital securitization and credit risk" an empirical evidence for Canada. *HEC Montreal*, p.2-27, May 2003

Edwards, J. and Wolfe, S. (2004) The compliance function in banks. *Journal of Financial Regulation and Compliance*, 12(3), p.216-224.

Jakarta Post (2004) How reliable is RI's banking system?. *Jakarta Post (Indonesia)*, Dec 20 2004

Jakarta Post (2004) Weak banking supervision. *Jakarta Post (Indonesia)*, May 04 2004

Jones, S.G and Spratt, S. (2001) Will the proposed new Basel capital accord have a net negative effect on developing countries. *Institute of Development Studies*, University of Sussex, p.1-23

Jorg, H. (2004) Basel II: a worldwide challenge for banking. *International Financial Law Review*, 2004 Banking Yearbook

Kraussl, R. (2003) A critique on the proposed use of external sovereign credit ratings in Basel II. *CFS*, Working paper No.23, 2003

Lastra, M.R. (2004) Risk-based capital requirements and their impact upon the banking industry: Basel II and CAD III. *Journal of Financial Regulation and Compliance*, 12(3), p.225-239, May 2004

Loewenton, I. (2003) Mastering and managing operational risks in banking and financial institutions and Basel II new Accord for operational Risks. *University of Louisiana*, p.1-87

Mrak, M. (2003) Implementation of the new Basel Capital Accord in emerging market economies: problems and alternatives. *International Economic Law*, University of Warwick.

Powel, A. (2001) A capital accord for emerging economies. *Centro de Investigación en Finanzas*, Universidad Torcuato Di Tella and World Bank, September 6th 2001.

Powel, A. (2004) Implications of Basel II for Latin America. *Centro de Investigación en Finanzas* Universidad Torcuato Di Tella, p.1-25.

Weder, B. and Wedow, M. (2002) Will Basel II affect international capital flows to emerging markets. *OECD Development Centre*, Technical Papers No. 199.

¹ Risk Weighted Asset = Asset x Risk Weight = Capital requirements x 12.50 x EAD (Mrak, 2003).

² PD- probability of default of a borrower; LGD- loss given default; EAD- exposure at default; and M- remaining maturity.

